

Lapin maaseudulle tarvitaan tietoliikenneyhteyksiä ja uuden yrittäjyyden mallia

Lappilainen maaseutu on viime vuosikymmeninä ollut voimakkaan muutoksen syövereissä, ja tilanne jatkuu edelleen. Muuttuva toimintaympäristö vaatii yrityksiltä sopeutumiskykyä ja yhteiskunnalta tehokkaita toimia rakennemuutoksen hallitsemiseksi.

Ilmastonmuutoksen myötä myös kasvuolosuhteet tulevat ratkaisevasti muuttumaan seuraavien vuosikymmenten aikana. – Talvista tulee vaihtelevampia ja sateisempia kuin nykyisin, vastaavasti kesistä tulee kuivempia. Ilmastonmuutos ei kuitenkaan hyödytä meitä vielä pitkään aikaan, sillä sään ääri-ilmiöt lisääntyvät, kertoo tutkija **Antti Hannukkala** MTT:stä.

MTT:n LATU-hanke (Lapin maaseudun tulevaisuus muutosjoustavassa yritystoiminnassa) selvitti, millaisessa tilassa lappilaiset maaseutuyritykset ovat ja miten niiden asioita voitaisiin parantaa. Tänä hankkeen päättäneessä tiedotustilaisuudessa Rovaniemellä tutkijat kertoivat, millaisiin toimiin kannattaisi ryhtyä lappilaisen maaseudun hyväksi.

Vapaat kiinteistöt selvitettävä

Perusmaataloutta harjoittavien mautilojen lukumäärä vähenee Lapissa voimakkaasti. Vuonna 2020 toiminnassa on arviolta 1000 lappilaista maatila. Tyhjen asuin- ja yritysmaailmien sekä hyödyntämättömän pelto- ja metsäalan määrä maaseudulla lisääntyy. Erityisen huolestuttavaa on muutos alle 40-vuotiaissa maatalousyrittäjissä. Kymmenessä vuodessa tähän ikäryhmään kuuluvien yrittäjien määrä on vähentynyt puoleen.

– Lapissa on selvitettävä maaseudun vapaiden tai pian vapautuvien kiinteistöjen käyttömahdollisuudet erityyppiseen pienyritystoimintaan, jotta kiinteistöt saadaan tehokkaasti uusien yritysten käyttöön, ehdottaa projektipäällikkö **Rauno Kuha** MTT:stä.

Yritysmalleilla mahdollisuudet esiin

Maaseudun monialaisten mikro- ja pienyritysten merkitys kasvaa maatilayrittäjien määrän vähetessä. Nämä pienet yritykset tuottavat usein erikoisraaka-aineita, -jalosteita ja -palveluja ja monipuolistavat maaseudun yritystoimintaa. Nämä yritykset voivat olla merkittävä työllistäjä ja korvaaja hupenevan maatilayrittäjyyden tilalle.

– Toimialat ovat vahvasti kytköksissä toisiinsa. Siksi yhdellä sektorilla tapahtuvilla muutoksilla voi olla laajoja vaikutuksia koko maaseudun pienyritystoimintaan, sanoo MTT:n professori **Hilkka Vihinen**.

Lapissa on nyt suunniteltava selviä piirteitä, monialaisia yritysmaailmoja, joilla olisi mahdollisuus menestyä Lapin maaseudulla ja jotka voivat hyödyntää sopivat vapaat kiinteistöt.

– Yritysmallit voivat olla miltä tahansa elinkeinoelämän sektorilta. Rakennettavien yritysmallit on esitettävä ymmärrettävästi, ja niiden on oltava lappilaiseen maaseutuun sopivia, lappilaisista mahdollisuuksista ponnistavia, Rauno Kuha sanoo.

Lisäksi erityishuomio tulee kiinnittää mautilojen suureen ryhmään joka on keskikokoluokassa olevat ja ikääntyvät yrittäjät ja näiden hallussa olevien tilojen elinkeinotoiminnan jatkuvuuden turvaaminen jollain elinkeinosektorilla.

Yrittäjän neuvontapalvelu avuksi

Eläkeikää lähestyvät maatilayrittäjät ovat suurin yksittäinen ryhmä lappilaisista mautiloista. Näiden yrittäjien elinkeinotoiminnan lopettaminen aiheuttaa suuren muutoksen yrityskenttään ja vie maaseudun elinkeinotoiminnan sektorilta paljon maatalouden pääomaa.

Lopettavat maatilat jäävät hyvin usein kokonaan elinkeinotoiminnan ulkopuolelle, koska muunlaisen yritystoiminnan mahdollisuutta ei nähdä tai osata hyödyntää. Uusien mahdollisuuksien tarkastelu on näissä maaseutuyrityksissä erittäin tärkeää.

– On ensiarvoisen tärkeää selvittää, löytyisikö näille yrityksille nuorempi yrittäjä harjoittamaan jotain elinkeinotoimintaa, painottaa MTT:n erikoistutkija **Leena Rantamäki-Lahtinen**.

Maaseudun yrittäjäksi ryhtymiselle on rakennettava tiekartta, jossa selvitetään kaikki ne asiat jotka ovat välttämättömiä uuden yrittäjyyden aloittamisessa. Tiekartan perusteella voidaan perustaa maaseutuyrittäjyyden neuvontapalvelu, josta aloittava yrittäjä saisi yhdeltä luukulta kaiken tarvitsemansa avun.

Tietoliikenne kuntoon

Hankkeessa tehdyssä kyselyssä selvisi, että suurimmalla osalla Lapin harvaanasutusta alueesta huolena ovat huonot tietoliikenne- ja puhelinyhteydet. Useissa kylissä yhteyksissä on niin suuria ongelmia, että ne ovat jopa este yritystoiminnan kehittämiselle.

Yleisten teiden kunto ja kehittäminen on myös kylien yhteinen huoli. Teiden osalta päällimmäisenä murheena on se, ettei kylien asukkaiden kuulla tieasioissa. Muutoinkin kylien asukkaat yhteisesti ovat tuoneet esille huolen heidän mielipiteensä vähäiseen merkitykseen kylien asioista päätettäessä. Salla ja Kittilä pitivät parhaiten yhteyksiä kylien asukkaisiin. Näissä kunnissa oli nähtävissä selvästi halua ja tahtoa panostaa kylien kehittämiseen ja elinmahdollisuuksiin.

Lisätietoja:

Projektipäällikkö, hankkeen koordinaattori Rauno Kuha, puh. 040 481 4740, rauno.kuha@mtt.fi

Tutkija Antti Hannukkala, puh. 0400 190 132, antti.hannukkala@mtt.fi

Erikoistutkija Leena Rantamäki-Lahtinen, puh. 040 489 0167, leena.rantamaki-lahtinen@mtt.fi

Professori Hilkka Vihinen, puh. 0400 490 711, hilkka.vihinen@mtt.fi

MTT (Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus) on johtava maatalous- ja elintarviketutkimusta sekä maatalouden ympäristöntutkimusta tekevä laitos. Tutkimusalojamme ovat bioteknologia- ja elintarviketutkimus, kasvintuotanto, kotieläintuotanto, talous, teknologia ja ympäristö. Tuotamme ja välitämme

tieteellistä tutkimustietoa sekä kehitämme ja siirämme teknologiaa koko maatalous- ja elintarvikesektorille. Lisätietoja www.mtt.fi